ĢENERĀLADVOKĀTA RIMVĪDA NORKUS [*RIMVYDAS NORKUS*] SECINĀJUMI,
sniegti 2025. gada 22. maijā [1]

Lieta C-117/24

JYSK Kereskedelmi Kft.
pret
Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal

(*Fővárosi Törvényszék* (Galvaspilsētas Budapeštas tiesa, Ungārija) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Vide – Tādu tirgus dalībnieku pienākumi, kuri laiž tirgū kokmateriālus un koka izstrādājumus – Likumības pārbaužu sistēmas izmantošana, kā arī uzturēšana un izvērtēšana – Apjoms – Tirgus dalībnieka piekļuve sava mātesuzņēmuma sistēmai

1. Šis lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu attiecas uz Regulas (ES) Nr. 995/2010 [2] 4. panta 2. un 3. punkta kopsakarā ar 6. panta 1. punktu interpretāciju. Proti, šajā lietā Tiesai būs jālemj par to pienākumu apjomu, kuri uzlikti tirgus dalībniekam, kas pirmo reizi iekšējā tirgū laiž kokmateriālus un no šiem kokmateriāliem izgatavotus koka izstrādājumus, it īpaši tad, ja šis tirgus dalībnieks ietilpst sabiedrību grupā.

I. Atbilstošās tiesību normas

A. Regula (ES) Nr. 995/2010

2. Regulas (ES) Nr. 995/2010 1. pantā "Priekšmets" noteikts:

"Ar šo regulu nosaka pasākumus attiecībā uz tirgus dalībniekiem, kas pirmo reizi iekšējā tirgū laiž kokmateriālus un koka izstrādājumus, kā arī nosaka tirgotāju pienākumus."

3. Šīs regulas 2. pantā "Definīcijas" paredzēts:

"Šajā regulā piemēro šādas definīcijas:

[..]

[1] Oriģinālvaloda – franču.

[2] Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (2010. gada 20. oktobris), ar ko nosaka pienākumus tirgus dalībniekiem, kas laiž tirgū kokmateriālus un koka izstrādājumus (OV 2010, L 295, 23. lpp.).

b) “laišana tirgū” ir jebkāda kokmateriālu un koka izstrādājumu piegāde iekšējā tirgū, kas notiek pirmo reizi, lai tos par samaksu vai bez maksas izplatītu vai izmantotu komerciālās darbībās. [..];

c) “tirgus dalībnieks” ir jebkura fiziska vai juridiska persona, kas laiž tirgū kokmateriālus vai koka izstrādājumus;

[..].”

4. Saskaņā ar minētās regulas 4. pantu “Tirgus dalībnieku pienākumi”:

“1. Ir aizliegts laist tirgū nelikumīgi iegūtus kokmateriālus vai koka izstrādājumus, kas ražoti no šādiem kokmateriāliem.

2. Tirgus dalībnieki, laižot tirgū kokmateriālus vai koka izstrādājumus, veic likumības pārbaudes. Lai to nodrošinātu, viņi izmanto procedūru un pasākumu sistēmu (turpmāk “likumības pārbaužu sistēma”), kā izklāstīts 6. pantā.

3. Katrs tirgus dalībnieks uztur un regulāri izvērtē likumības pārbaužu sistēmu, ko tas izmanto, ja vien tirgus dalībnieks neizmanto likumības pārbaužu sistēmu, ko ir izveidojusi kāda no 8. pantā minētajām pārraudzības organizācijām. Par pamatu likumības pārbaužu sistēmai var izmantot pastāvošās dalībvalstu tiesību aktos noteiktās uzraudzības sistēmas un jebkuru brīvprātīgu uzraudzības mehānismu, kas atbilst šīs regulas prasībām.”

5. Tās pašas regulas 6. pantā “Likumības pārbaužu sistēmas” paredzēts:

“1. Šīs regulas 4. panta 2. punktā minētajās likumības pārbaužu sistēmās ir šādi elementi:

a) pasākumi un procedūras, kas dod pieeju šādai informācijai par tirgus dalībnieka tirgū laistiem kokmateriāliem vai koka izstrādājumiem:

– koku sugas apraksts, arī izstrādājuma tirdzniecības nosaukums un tips, kā arī ikdienā lietots koka sugas nosaukums un, vajadzības gadījumā pilns zinātniskais nosaukums,

– ieguves valsts un, vajadzības gadījumā:

i) attiecīgās valsts reģions, kur kokmateriāli iegūti; un

ii) ieguves koncesija;

– daudzums (apjoms, svars vai vienību skaits),

– tā piegādātāja nosaukums vai vārds un adrese, kurš ir piegādājis materiālus attiecīgam tirgus dalībniekam,

– tā tirgotāja nosaukums un adrese, kuram šie kokmateriāli un [vai] koka izstrādājumi ir piegādāti,

– dokumenti vai cita informācija, kas apliecina tādu kokmateriālu un koka izstrādājumu atbilstību spēkā esošiem tiesību aktiem;

b) risku novērtējumi, kas tirgus dalībniekiem ļauj analizēt un izvērtēt risku, ka tirgū tiek laisti nelegāli iegūti kokmateriāli vai no šādiem kokmateriāliem izgatavoti koka izstrādājumi.

Šādās procedūrās tiek ņemta vērā a) apakšpunktā minētā informācija, kā arī attiecīgi riska novērtēšanas kritēriji, tostarp:

– apliecinājums, ka ir ievēroti spēkā esošie tiesību akti, un tas var ietvert trešo personu veiktu sertifikāciju vai citus pārbaudītus modeļus [citas pārbaužu sistēmas], kas attiecas uz spēkā esošu tiesību aktu ievērošanu,

– tas, ka konkrētu sugu koki tiek iegūti galvenokārt nelegāli,

– tas, ka kokmateriālu ieguves valstī un/vai precīzā ieguves valsts reģionā ieguve vai prakse ir galvenokārt nelegāla, tostarp apsvērums par bruņotu konfliktu,

– ANO Drošības padomes vai Eiropas Savienības Padomes noteiktās sankcijas attiecībā uz kokmateriālu importu vai eksportu,

– koka un koka izstrādājumu piegādes ķēdes sarežģītība;

c) izņemot gadījumus, kad b) apakšpunktā minētajos risku novērtējumos apzinātie riski ir maznozīmīgi – risku mazināšanas procedūras, kuras ir piemērotu un samērīgu pasākumu un procedūru kopums, ar ko efektīvi mazina šos riskus, un kuras var prasīt arī papildu informāciju vai dokumentus un/vai trešo personu veiktas pārbaudes.

[..]”

6. Regulas Nr. 995/2010 7. panta “Kompetentās iestādes” 1. punktā paredzēts:

“Katra dalībvalsts izraugās vienu vai vairākas kompetentās iestādes, kas atbild par šīs regulas piemērošanu.

[..]”

7. Šīs regulas 8. pantā “Pārraudzības organizācijas” noteikts:

“1. Pārraudzības organizācija:

a) uztur un regulāri izvērtē likumības pārbaužu sistēmu, kā izklāstīts 6. pantā, un dod tirgus dalībniekiem tiesības to izmantot;

b) pārbauda, vai tirgus dalībnieki pareizi izmanto likumības pārbaužu sistēmu;

c) attiecīgi rīkojas, ja tirgus dalībnieks likumības pārbaudes sistēmu nelieto pareizi, kā arī informē kompetentās iestādes, ja tirgus dalībnieks pieļauj būtisku vai atkārtotu pārkāpumu.

[..]”

8. Minētās regulas 10. pantā "Tirgus dalībnieku pārbaudes" paredzēts:

"1. Kompetentās iestādes veic pārbaudes, lai pārliecinātos par to, vai tirgus dalībnieki ievēro 4. un 6. pantā izklāstītās prasības.

2. Šā panta 1. punktā minētās pārbaudes veic saskaņā ar regulāri pārskatītu plānu, kura pamatā ir pieeja, kas balstīta riska analīzē. Turklāt pārbaudes var veikt, ja kompetentās iestādes rīcībā ir attiecīga informācija, tostarp, pamatojoties uz trešo personu pamatotām bažām, par tirgus dalībnieka atbilstību šīs regulas prasībām.

3. Šā panta 1. punktā minētās pārbaudes var ietvert, *inter alia*:

a) likumības pārbaužu sistēmas, tostarp riska novērtēšanas un riska mazināšanas procedūru, pārbaudi;

b) tādu dokumentu un uzskaites pārbaudi, kas apliecina likumības pārbaužu sistēmas un procedūru pareizu darbību;

c) izlases veida pārbaudes, tostarp revīzijas uz vietas.

[..]"

B. Īstenošanas regula Nr. 607/2012

9. Īstenošanas regulas Nr. 607/2012 [3] 5. pantā "Tirgus dalībnieku veiktā uzskaite" paredzēts:

"1. Informāciju par tirgus dalībnieka veiktajām piegādēm, kā paredzēts Regulas [Nr. 995/2010] 6. panta 1. punkta a) apakšpunktā, un riska mazināšanas procedūru piemērošanu dokumentē atbilstīgā reģistrā, ko glabā 5 gadus un dara pieejamu pārbaudēm, ko veic kompetentā iestāde.

2. Piemērojot savu likumības pārbaužu sistēmu, tirgus dalībniekiem jāspēj pierādīt, kā tikusi pārbaudīta iegūtās informācijas atbilstība Regulas [Nr. 995/2010] 6. panta 1. punkta b) apakšpunktā noteiktajiem riska kritērijiem, kā ticis pieņemts lēmums par riska mazināšanas pasākumiem un kā tirgus dalībnieks noteicis riska pakāpi."

II. Pamatlietas fakti, prejudiciālais jautājums un tiesvedība Tiesā

10. *JYSK Kereskedelmi Kft* (turpmāk tekstā – "Ungārijas *JYSK*") ir saskaņā ar Ungārijas tiesībām reģistrēta sabiedrība, kas tirgo kokmateriālus un koka izstrādājumus un šajā saistībā importē trešo valstu izcelsmes kokmateriālus un koka izstrādājumus. Tā pilnībā pieder tās mātesuzņēmumam *LLG A/S* (turpmāk tekstā – "mātesuzņēmums"), kas reģistrēts Dānijā un nodarbojas ar koka izstrādājumu tirdzniecību. Ungārijas *JYSK* veic importa darījumus autonomi, bez mātesuzņēmuma iejaukšanās.

[3] Komisijas Īstenošanas regula (2012. gada 6. jūlijs) par sīki izstrādātiem noteikumiem attiecībā uz likumības pārbaužu sistēmu un attiecībā uz pārraudzības organizācijām veikto pārbaužu biežumu un raksturu, kā paredzēts Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (ES) Nr. 995/2010, ar ko nosaka pienākumus tirgus dalībniekiem, kas laiž tirgū kokmateriālus un koka izstrādājumus (OV 2012, L 177, 16. lpp.).

11. 2023. gada gaitā *Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal* (Valsts pārtikas aprites drošības dienests; turpmāk tekstā – "Valsts dienests"), kas ir kompetentā iestāde, kura Ungārijā ir atbildīga par Regulas Nr. 995/2010 piemērošanu, veica pārbaudi pie Ungārijas *JYSK*, lai citastarp pārbaudītu, vai pēdējam minētajam ir šai regulai atbilstoša likumības pārbaužu sistēma (turpmāk tekstā – "LPS"). Šīs pārbaudes laikā izrādījās, ka Ungārijas *JYSK* izmanto LPS, kuru izveidojis tā mātesuzņēmums un kuras pamatā ir riska analīze, ko veic gan [mātesuzņēmums], gan *Preferred by Nature* – pārraudzības organizācija minētās regulas 8. panta izpratnē. Mātesuzņēmumam esot vairāki meitasuzņēmumi Eiropā, kuri visi izmanto šo pašu LPS.

12. Ar 2023. gada 26. maija lēmumu Valsts dienests konstatēja, ka Ungārijas *JYSK* ir pārkāpis Regulu Nr. 995/2010, uzlika tam naudas sodu un uzdeva izveidot pašam savu LPS, pamatojoties uz to, ka tam nav LPS, kas būtu izveidota pašam savā vārdā un konkrēti radīta darbībai, ko tas veic, un tas arī neizmanto LPS, ko izveidojusi pārraudzības organizācija Regulas Nr. 995/2010 8. panta izpratnē.

13. Ungārijas *JYSK* apstrīd šo lēmumu *Fővárosi Törvényszék* (Galvaspilsētas Budapeštas tiesa, Ungārija), kas ir iesniedzējtiesa šajā lietā, apgalvodams, ka tā mātesuzņēmuma uzturētā LPS var tikt uzskatīta par paša [Ungārijas *JYSK*] sistēmu. Regulā Nr. 995/2010 esot noteikts vienīgi pienākums izmantot LPS, nevis to izveidot.

14. Savukārt Valsts dienests uzskata, ka tirgus dalībniekam Regulas Nr. 995/2010 izpratnē pašam ir jāuztur LPS. Ciktāl mātesuzņēmums saviem meitasuzņēmumiem uztic autonomus uzdevumus importa jomā, kā tas ir gadījumā ar Ungārijas *JYSK*, kas pats tieši veic importu Eiropas Savienībā, ar šo regulu meitasuzņēmumiem – un tātad it īpaši Ungārijas *JYSK* – pašiem ir jāuztur savas LPS.

15. Šajā saistībā iesniedzējtiesa jautā par Regulā Nr. 995/2010 paredzētā tirgus dalībnieka pienākuma saistībā ar LPS apjomu un it īpaši par to, vai šī pienākuma izpildei pietiek ar to, ka tirgus dalībnieks izmanto LPS, lai vāktu datus, novērtētu un mazinātu risku attiecībā uz kokmateriāliem un koka izstrādājumiem, kurus tas pirmo reizi laiž iekšējā tirgū, vai arī, gluži pretēji, šādam tirgus dalībniekam ir jābūt LPS, kas izveidota pašam savā vārdā un kas konkrēti radīta darbībai, kuru tas veic.

16. Iesniedzējtiesa norāda, ka, ņemot vērā Ungārijas *JYSK* darbības autonomo raksturu, uz to pienākumi LPS jomā – kā uz tirgus dalībnieku Regulas Nr. 995/2010 izpratnē – attiecas individuāli. Turklāt iesniedzējtiesa norāda, ka, pārraugot mātesuzņēmuma Vācijas meitasuzņēmumu, kompetentā iestāde, kas Vācijā atbildīga par šīs regulas piemērošanu, esot uzskatījusi, ka šis meitasuzņēmums ir izpildījis savus pienākumus LPS jomā, izmantodams mātesuzņēmuma uzturēto sistēmu.

17. Šādos apstākļos *Fővárosi Törvényszék* (Galvaspilsētas Budapeštas tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādu prejudiciālu jautājumu:

"Vai Regulas [..] Nr. 995/2010 4. panta 2. un 3. punkts kopsakarā ar 6. panta 1. punktu jāinterpretē tādējādi, ka ar šīm tiesību normām ir saderīgs tas, ka tirgus dalībniekam ir piekļuve [šīs] regulas 6. panta 1. punktā minētās [LPS] elementiem, ko uztur un izvērtē tā mātesuzņēmums vai ko izmanto tā mātesuzņēmums un ko izveidojusi pārraudzības organizācija [minētās Regulas] 8. panta izpratnē?"

18. Iesniedzējtiesas 2024. gada 1. februāra nolēmums Tiesas kancelejā saņemts 2024. gada 14. februārī. Rakstveida apsvērumus iesniedzis Valsts dienests, atbildētājs pamatlietā, Ungārijas un Spānijas valdības, kā arī Eiropas Komisija. Šīs ieinteresētās personas, kā arī prasītājs un atbildētājs pamatlietā piedalījās arī tiesas sēdē, kas notika 2025. gada 26. februārī.

III. Juridiskā analīze

19. Ar uzdoto jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai meitasuzņēmuma prakse, kas izpaužas tādējādi, ka tai ir piekļuve elementiem Regulas Nr. 995/2010 6. panta 1. punktā paredzētajā LPS, ko uztur un izvērtē tā mātesuzņēmums, vai ko izveidojusi kāda no 8. pantā minētajām pārraudzības organizācijām un ko izmanto šis mātesuzņēmums, atbilst no šīs regulas izrietošajām prasībām. Tādējādi tā vaicā par tirgus dalībniekiem uzlikto, minētās regulas 4. panta 2. un 3. punktā paredzēto pienākumu apjomu. It īpaši tā jautā, vai tās pašas regulas 4. panta 2. un 3. punktā, kā arī 6. panta 1. punktā tirgus dalībniekiem ir noteikts pienākums radīt LPS pašiem savā vārdā un konkrēti darbībai, kuru tie veic.

20. Jānorāda, ka LPS jēdziens, kas ir iesniedzējtiesas Tiesai šajā lietā uzdotā jautājuma centrā, Savienības tiesībās nav definēts. Šajā ziņā atbilstoši Regulas Nr. 995/2010 4. panta 2. punktam paredzēts, ka runa ir par procedūru un pasākumu sistēmu, kuras kritēriji ir uzskaitīti šīs regulas 6. panta 1. punktā. Tādējādi, lasot šos pantus kopsakarā, var secināt, ka runa ir par pakāpenisku metodi, ar kuras palīdzību tirgus dalībnieki var identificēt un mazināt nelikumīgi iegūtu kokmateriālu vai no šiem kokmateriāliem izgatavotu koka izstrādājumu laišanas tirgū risku. Komisijas vadlīniju dokumentā par Savienības Kokmateriālu regulu [4] ir piebilde, ka pakāpeniskā metode, kas ir dokumentēta un testēta, ietver pārbaudes un ir vērsta uz to, lai uzņēmējdarbības procesā iegūtu vēlamajiem mērķiem atbilstošu rezultātu.

21. To paturot prātā, jānorāda, ka tiesas sēdē tika precizēts, ka mātesuzņēmuma izveidotā un tā meitasuzņēmuma rīcībā nodotā LPS nodrošināja piekļuvi visiem tās elementiem Regulas Nr. 995/2010 6. panta 1. punkta izpratnē un ka mātesuzņēmums citastarp veica riska novērtēšanu un mazināšanu sava meitasuzņēmuma vajadzībām. Tādēļ lietderīgas atbildes sniegšanai uz iesniedzējtiesas uzdoto jautājumu, aplūkojot to pienākumu apjomu, kas tirgus dalībniekiem noteikti atbilstoši šīs regulas 4. panta 2. un 3. punktam, kā arī 6. panta 1. punktam, ņemšu vērā šos precizējumus.

22. Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru, lai interpretētu Savienības tiesību normu, ir jāņem vērā ne tikai tās teksts, bet arī tās konteksts un šo normu ietverošā tiesiskā regulējuma mērķi [5].

A. Gramatiskā interpretācija

23. Runājot par attiecīgo tiesību normu formulējumu, Regulas Nr. 995/2010 4. panta 2. punktā noteikts, ka tirgus dalībnieki, lai veiktu likumības pārbaudes, laižot tirgū kokmateriālus vai koka izstrādājumus, "izmanto" LPS. Šā panta 3. punktā paredzēts, ka katrs tirgus dalībnieks "uztur un regulāri izvērtē [LPS], ko tas izmanto, ja vien tirgus dalībnieks neizmanto [LPS], ko ir izveidojusi kāda no 8. pantā minētajām pārraudzības organizācijām".

[4] Komisijas 2016. gada 12. februāra Paziņojums – Vadlīnijas par ES Kokmateriālu regulu, C(2016) 755 final. Šis dokuments, ko var kvalificēt kā nesaistošas tiesību normas ("soft law") jeb juridiski nesaistošus standartus, tomēr ir noderīga atsauce Regulas Nr. 995/2010 īstenošanai un piemērošanai.

[5] Spriedums, 2024. gada 5. septembris, *W. GmbH* (C-67/23, EU:C:2024:680, 70. punkts).

24. Ievadā norādīšu, ka no 4. panta 2. un 3. punkta formulējuma izriet, ka tirgus dalībniekiem, kas pirmo reizi tirgū laiž kokmateriālus un no šiem kokmateriāliem izgatavotus koka izstrādājumus, ir uzlikti divu veidu pienākumi: pirmkārt, pienākums izmantot LPS, un, otrkārt, pienākums to uzturēt un izvērtēt [6].

25. Pirmais pienākums attiecībā uz LPS izmantošanu ir precizēts minētajā 4. panta 2. punktā, kurā ir skaidra atsauce uz Regulas Nr. 995/2010 6. pantu, kurā izklāstīti elementi, kuriem jābūt ietvertiem LPS. Lasot šos pantus kopsakarā, var secināt, ka pienākums izmantot LPS nav nošķirams no atbilstošu pasākumu veikšanas, pamatojoties uz visiem elementiem, kas veido LPS. Šajā ziņā šiem pasākumiem: i) jānodrošina tirgus dalībniekam piekļuve informācijai par kokmateriāliem un no šiem kokmateriāliem izgatavotiem koka izstrādājumiem, ko tas laiž tirgū, ii) jāļauj viņam, pamatojoties uz šo informāciju, analizēt un novērtēt risku, ka tirgū tiek laisti nelikumīgi iegūti kokmateriāli vai koka izstrādājumi, kas iegūti no šādiem kokmateriāliem, un iii) jāļauj tam mazināt šādu risku, ja tas nav maznozīmīgs [7].

26. Turklāt pienākums izmantot LPS tieši skar tā saturu, proti, konkrētos elementus, kas to veido un kas, loģiski, var atšķirties atkarībā no katra tirgus dalībnieka komercdarbības. Piebildīšu, ka, ņemot vērā šo Regulas Nr. 995/2010 6. panta 1. punktā izklāstīto elementu formulējumu, manuprāt, LPS ir jābūt saistītai ar komercdarbību, kuras ietvaros tirgus dalībnieks laiž tirgū kokmateriālus vai no šiem kokmateriāliem izgatavotus koka izstrādājumus. Šiem elementiem it īpaši vajadzētu likt novērtēt un mazināt šīs darbības radīto konkrēto risku [8].

27. Savukārt otrais pienākums attiecībā uz LPS uzturēšanu un izvērtēšanu saskaņā ar Regulas Nr. 995/2010 4. panta 3. punkta formulējumu attiecas uz pašu sistēmu, kurā ir iekļauti LPS elementi. Tādējādi regulāro novērtējumu dēļ, kuri atbilstoši tai jāveic, šis pienākums vispārīgāk – salīdzinājumā ar šīs regulas 4. panta 2. punktā noteikto pienākumu – ietekmē pašu LPS kā metodes darbību [9], kurai, pilnīgi loģiski, ir jābūt pielāgotai tirgus dalībnieka komercdarbībai.

28. Kad tas ir precizēts, jānorāda, ka aplūkotajā regulā nav definēti termini "izmantot", "uzturēt" un "izvērtēt", kas lietoti, lai aprakstītu pienākumus, kuri ar to uzlikti tirgus dalībniekiem. Tomēr šo terminu parastā nozīme saistībā ar kokmateriālu vai no šiem kokmateriāliem izgatavotu koka izstrādājumu laišanu tirgū liek domāt, ka tie attiecas uz LPS piemērošanas, uzturēšanas un izvērtēšanas darbību.

[6] Šī izpratne ir nepieciešama, pirmkārt, pašas Regulas Nr. 995/2010 4. panta struktūras dēļ, kurā ir nošķirti 2. un 3. punktā minētie pienākumi, un, otrkārt, atšķirīgās terminoloģijas dēļ, kas lietota, lai aprakstītu šos pienākumus, kā izklāstīts šajā šo secinājumu punktā.

[7] Regulas Nr. 995/2010 6. panta 1. punkts. Šajā ziņā man šķiet svarīgi uzsvērt, ka 6. panta 1. punkta b) un c) apakšpunktā, lasot kopsakarā ar 4. panta 2. punktu, ir atsauce uz *riska* novērtējumu un mazināšanu, nevis uz minētās regulas 4. panta 3. punktā paredzēto LPS izvērtējumu.

[8] Šāds secinājums ir jāizdara, ņemot vērā 6. panta tekstu, kurā norādīts uz "informāciju par tirgus dalībnieka tirgū laistiem kokmateriāliem vai koka izstrādājumiem", "risku novērtējumiem, kas tirgus dalībniekiem ļauj analizēt un izvērtēt risku, ka tirgū tiek laisti nelegāli iegūti kokmateriāli vai [..] koka izstrādājumi", proti, darbībām, kas saistītas ar šī tirgus dalībnieka veikto komercdarbību – šādu kokmateriālu vai koka izstrādājumu laišanu tirgū.

[9] Manā izpratnē Regulas Nr. 995/2010 4. panta 2. punktā izklāstītā pienākuma mērķis ir novērst jebkādu konkrētu risku, ka katra kokmateriālu un koka izstrādājumu partija pirmo reizi tiek laista tirgū kā nelikumīgi iegūta. Savukārt 4. panta 3. punktā paredzētā pienākuma mērķis ir vispārīgāk pārliecināties, ka LPS, ko tirgus dalībnieks piemēro visā savā komercdarbībā, ir piemērota metode, lai novērstu šādu risku rašanos un it īpaši – lai atklātu šādas novēršanas [sistēmas] nepilnības. Vienkāršāk sakot, uzskatu, ka 4. panta 2. punktā paredzēto pienākumu var uzskatīt par konkrētu darbību, kas tiek piemērota katrai precei, kura ietilpst tirgus dalībnieka komercdarbības jomā un kas laika ziņā atkarīga no šo preču laišanas tirgū. Tādējādi šim pienākumam ir precīzs raksturs, jo tas jāizpilda katrā laišanas tirgū reizē. Minētais 4. panta 3. punkts, gluži pretēji, ir vērsts uz vispārēju darbību, kas attiecas nevis uz preci, bet gan uz pašu metodi. Tādējādi tam ir periodisks raksturs.

29. It īpaši Komisija uzsver atšķirību starp LPS *uzturēšanu*, kas nozīmē nodrošināt Regulas Nr. 995/2010 6. pantā paredzēto pasākumu un procedūru pieejamību – tas ir tirgus dalībniekiem uzlikts pienākums –, un šīs sistēmas *izveidi*, kas nav to kompetencē [10]. Savukārt Valsts dienests nošķir, pirmkārt, pašam savas LPS *izveidi*, *piemērošanu* un *periodisku uzraudzību* un, otrkārt, tādas LPS *izmantošanu*, ko pārraudzības organizācija izstrādājusi konkrēti attiecīgā tirgus darbībai un kuras pienācīgu izmantošanu regulāri pārbauda minētā organizācija. Turklāt, kā izriet no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu, Ungārijas *JYSK* tostarp tika pārmests, ka tam nav LPS, kas būtu izveidota pašam savā vārdā un kas būtu konkrēti ieviesta darbībai, kuru tas veic [11].

30. Šajā ziņā, pirmām kārtām, jānorāda, ka pienākums izveidot LPS nav nedz paredzēts, nedz definēts Regulā Nr. 995/2010, kurā ir skaidri norobežoti tirgus dalībnieku pienākumi saistībā ar LPS, proti, tās izmantošana, uzturēšana un izvērtēšana [12]. No terminiem "izmantot", "uzturēt" un "izvērtēt" neizriet, ka tie ietvertu to, ka tirgus dalībnieks izveido LPS. Gluži pretēji, tas, ka Regulas Nr. 995/2010 4. panta 3. punktā ir lietots formulējums "[LPS], ko [tirgus dalībnieks] izmanto" – pretstatā terminam "[LPS], ko ir izveidojusi kāda no [..] pārraudzības organizācijām" –, ļauj uzsvērt atšķirību, kāda pastāv starp šo tiesību subjektu attiecīgajiem pienākumiem.

31. Otrām kārtām, saskaņā ar šī Regulas Nr. 995/2010 4. panta 2. un 3. punkta tekstu izmantošanas, uzturēšanas un izvērtēšanas darbības ir jāveic tirgus dalībniekiem. It īpaši attiecībā uz pienākumu izmantot LPS saskaņā ar 4. panta 2. punktā izmantoto formulējumu, manā izpratnē, šis pienākums [13] bez nosacījumiem ir uzlikts vienīgi tirgus dalībniekam. Citiem vārdiem, šī panta formulējums nesniedz tirgus dalībniekam iespēju atbrīvoties no šī pienākuma, deleģējot to citai fiziskai vai juridiskai personai [14].

32. Tomēr, tā kā 4. panta 2. punkts jāinterpretē kopsakarā ar Regulas Nr. 995/2010 6. panta 1. punktu, šī kopsakarā veiktā interpretācija, šķiet, liecina par zināmu elastīgumu atsevišķu pēdējā norādītajā pantā minēto LPS elementu piemērošanā. Pirmkārt, saistībā ar LPS elementu attiecībā uz tādu "pasākumu un procedūru [veikšanu], kuri dod piekļuvi informācijai par kokmateriāliem un no šiem kokmateriāliem izgatavotiem koka izstrādājumiem, ko tirgus dalībnieks laiž tirgū", jākonstatē, ka Regulas Nr. 995/2010 6. panta 1. punkta a) apakšpunkta formulējums neļauj izslēgt, ka informāciju, kurai ir jābūt pieejamai tirgus dalībniekam, šī pēdējā minētā uzdevumā var vākt trešā persona.

33. Otrkārt, saistībā ar LPS elementiem, kuri būtībā attiecas uz "risku novērtējumiem [riska novērtēšanas procedūrām]" Regulas Nr. 995/2010 6. panta 1. punkta izpratnē, norādīšu, ka 6. panta 1. punkta b) apakšpunkta otrās daļas pirmajā ievilkumā ir paredzēts, ka viens no attiecīgajiem riska novērtēšanas kritērijiem – proti, apliecinājums, ka ir ievēroti spēkā esošie tiesību akti, – var ietvert trešo personu veiktu sertifikāciju vai citas pārbaužu sistēmas. Attiecībā uz "risku mazināšanas procedūrām" šīs regulas 6. panta 1. punkta c) apakšpunkta izpratnē minētajā pantā ir noteikts, ka tās var prasīt trešās personas veiktu pārbaudi. Tādējādi minētā b) apakšpunkta otrās daļas pirmā ievilkuma un c) apakšpunkta formulējums, it īpaši, izmantojot

[10] Šī nošķīruma juridiskais tvērums ļauj domāt, ka ir iespējams, ka tirgus dalībnieks izpilda Regulā Nr. 995/2010 noteiktos pienākumus, ja tas izmanto, uztur un izvērtē LPS pat tad, ja [šo LPS] izveidojusi trešā persona. Savukārt tas neizpilda šos pienākumus, ja pats tirgus dalībnieks ir tas, kurš izveidojis LPS, bet to neizmanto, neuztur vai neizvērtē atbilstoši šīs regulas prasībām.

[11] Skat. šo secinājumu 12. punktu.

[12] Saistībā ar šo lietu un it īpaši ņemot vērā pamatlietas faktiskos apstākļus, es LPS izveidi saprotu tā, ka to izstrādā pats tirgus dalībnieks (tomēr neizslēdzot iespēju, ka to izstrādā trešā persona, kas to izveidojusi šī tirgus dalībnieka vārdā un/vai uzdevumā).

[13] Tādā nozīmē, ka šis pienākums ir saistīts ar pasākumu veikšanu, pamatojoties uz visiem LPS elementiem.

[14] Piebildīšu, ka lietas dalībniekiem nav strīda par to, ka Ungārijas *JYSK* ir tirgus dalībnieks Regulas Nr. 995/2010 izpratnē, tādējādi saskaņā ar šīs regulas 4. pantu tam ir jāievēro šajā pantā noteiktie pienākumi.

vārdus "var ietvert" un "var prasīt [..] informāciju [..] un/vai trešo personu veiktas pārbaudes", liek saprast, ka runa ir par iespējām, kas atstātas tirgus dalībnieku ziņā, kuri var izvēlēties, ka tiem atsevišķu LPS piemērošanā palīdz trešās personas [15].

34. Atgādināšu – kā tika noskaidrots tiesas sēdē –, ka mātesuzņēmums veic riska novērtēšanas un mazināšanas procedūras sava meitasuzņēmuma vajadzībām un nosūta tam rezultātus. Tomēr to, ka nav skaidri izslēgts, ka Regulas Nr. 995/2010 6. panta 1. punkta a) apakšpunktā minēto informāciju savāc trešā persona tirgus dalībnieka vajadzībām un/vai tā vārdā vai ka trešās personas tam zināmā mērā palīdz novērtēt un mazināt 6. panta 1. punkta b) un c) apakšpunktā paredzēto risku, saskaņā ar šī panta formulējumu kopsakarā ar 4. panta 2. punktu nevar interpretēt tādējādi, ka tas ļautu tirgus dalībniekiem atbrīvoties no sava pienākuma izmantot LPS, vienkārši piekļūstot visiem šīs LPS elementiem, kā tas ir šajā gadījumā. Proti, izmantošanas pienākums 4. panta 2. punkta izpratnē, manuprāt, ir jāinterpretē tādējādi, ka tas uzliek tirgus dalībniekiem atbildību veikt attiecīgus pasākumus, lai novērstu nelikumīgi iegūtu kokmateriālu un koka izstrādājumu laišanu tirgū, kas *in fine* nozīmē tirgus dalībnieka proaktīvu rīcību.

35. Šādos apstākļos piekļuve LPS elementiem vien nevar būt atļauta, ņemot vērā Regulas Nr. 995/2010 4. panta 2. punkta kopsakarā ar 6. panta 1. punktu gramatisko interpretāciju, jo tā veido tirgus dalībnieka pilnīgu atbrīvojumu no tam uzliktā izmantošanas pienākuma izpildes šo pantu izpratnē.

36. Attiecībā uz otro – LPS regulāras uzturēšanas un izvērtēšanas – pienākumu: lai gan Regulas Nr. 995/2010 4. panta 3. punktā noteikts, ka šis pienākums ir uzlikts "katram tirgus dalībniekam", tajā ir paredzēts arī izņēmums, uz ko norāda saikļa un partikulas savienojums "ja vien", proti, ja tirgus dalībnieks neizmanto LPS, ko ir izveidojusi kāda no šīs regulas 8. pantā minētajām pārraudzības organizācijām [16]. Minētā 4. panta 3. punkta gramatiskā interpretācija ļauj domāt, ka tas, ka meitasuzņēmums izmanto LPS, ja pēdējo minēto būtībā uztur un izvērtē mātesuzņēmums, ir jāizslēdz, un vienīgais paredzētais izņēmums, šķiet, attiecas uz pārraudzības organizācijām.

37. Turklāt piebildīšu, ka gadījumā, ja meitasuzņēmums izmanto pārraudzības organizācijas izveidotu LPS, lai gan tiesības [šo LPS] izmantot piešķirtas tā mātesuzņēmumam, šajā situācijā ir iesaistīts vairāk tiesību subjektu, nekā skaidri atļauts Regulā Nr. 995/2010. Šāda situācija nav skaidri paredzēta arī šīs regulas 4. panta 2. un 3. punktā, kā arī 6. pantā.

38. Tādēļ, manuprāt, tirgus dalībniekiem uzlikto pienākumu – proti, pirmkārt, LPS izmantošana tādā nozīmē, ka tirgus dalībnieks ir atbildīgs par attiecīgu pasākumu veikšanu saskaņā ar šo LPS, un, otrkārt, šīs LPS uzturēšana, kā arī izvērtēšana, kuras izpilde tirgus dalībnieka vietā var tikt uzticēta pārraudzības organizācijai, – apjoms skaidri izriet no Regulas Nr. 995/2010 4. panta 2. un 3. punkta, kā arī 6. panta 1. punkta burta. No tā arī izriet, ka šīm izmantošanas, uzturēšanas un izvērtēšanas darbībām gluži loģiski ir jābūt saistītām ar tirgus dalībnieka saimniecisko darbību.

[15] Tam ir spēcīga praktiska ietekme, it īpaši attiecībā uz tirgus dalībniekiem, kas ir juridiskas personas, un vēl jo vairāk attiecībā uz sabiedrību grupām, kā tas ir šajā gadījumā.

[16] Šī atšķirība attiecībā uz tiesību subjektu, kurš ir atbildīgs par šī pienākuma izpildi, manuprāt, ir pamatota, ņemot vērā, ka pārraudzības organizācija, kas ir trešā persona tirgus dalībnieka komercdarbībā, rūpējas vienīgi par "sistēmu", kurā ietilpst šie elementi (skat. šo secinājumu 27. punktu), savukārt pasākumu veikšana, pamatojoties uz šiem elementiem, saskaņā ar attiecīgo noteikumu burtu vienmēr ir tirgus dalībnieka pienākums (skat. šo secinājumu 31. punktu).

B. Kontekstuālā interpretācija

39. Attiecībā uz Regulas Nr. 995/2010 4. panta 2. un 3. punkta, kā arī 6. panta 1. punkta kontekstuālo interpretāciju: tā, manuprāt, ļauj apstiprināt tirgus dalībniekiem uzlikto pienākumu apjomu, kāds izriet no attiecīgo tiesību normu gramatiskās interpretācijas.

40. It īpaši no Regulas Nr. 995/2010 12. apsvēruma būtībā izriet, ka šajā regulā paredzētie īpašie pasākumi ietekmē tirgus dalībnieku rīcību. Tās 16. apsvērumā paredzēts, ka tirgus dalībniekiem, kas importē kokmateriālus, ir jāveic visi atbilstīgie pasākumi, lai nodrošinātu, ka tie iekšējā tirgū nelaiž nelikumīgi iegūtus kokmateriālus vai no tiem izgatavotus koka izstrādājumus. Regulas Nr. 607/2012 2. panta 2. punktā minēts "uzņēmēja [tirgus dalībnieka] pienākums piemērot [..] [Regulas Nr. 995/2010] 6. panta 1. punkta a) apakšpunktā [minētos pasākumus] attiecībā uz katru kokmateriālu un koka izstrādājumu partiju, *ko tirgus dalībnieks laiž tirgū*"[17]. Turklāt šīs īstenošanas regulas 5. panta 1. punktā tirgus dalībniekiem ir noteikts pienākums veikt atbilstīgu uzskaiti par informācijas vākšanu un risku mazināšanas procedūru piemērošanu, kā arī tās 5. panta 2. punktā – iespēja būtībā norādīt, kā iegūtā informācija ir pārbaudīta, kā pieņemts lēmums par riska mazināšanas pasākumiem un kā noteikta riska pakāpe.

41. No šī konteksta – kurš, kā es to saprotu, arī prasa proaktīvu rīcību no tirgus dalībnieka puses – skaidri izriet, ka Regulā Nr. 995/2010 paredzēto pienākumu slogs gulstas uz tirgus dalībniekiem saistībā ar to komercdarbību, kas ir kokmateriālu vai koka izstrādājumu, kas ražoti no šādiem kokmateriāliem, laišana iekšējā tirgū pirmo reizi. Tātad, manuprāt, no tā var secināt, ka svarīgs elements ir ar regulu izveidotās aizsardzības sistēmas – kuras mērķis ir novērst nelikumīgi iegūtu kokmateriālu tirdzniecību – efektivitāte. Ir loģiski, ka tās efektivitāte netiek nodrošināta, ja izmantotā LPS nav pielāgota tirgus dalībnieka saimnieciskajai darbībai, tas ir, ja tā nav balstīta uz informāciju par tā saimniecisko darbību.

42. Šajā ziņā, ja, neskarot iesniedzējtiesas pārbaudi, būtu jāuzskata – kā to tiesas sēdē paskaidroja Ungārijas *JYSK* –, ka LPS ir pielāgota tā komercdarbībai tādā ziņā, ka mātesuzņēmuma savam meitasuzņēmumam savāktā informācija patiešām attiecas uz pēdējā minētā iegādātajām precēm un ka risku novērtējums, kā arī to mazināšana tiek veikta, pamatojoties uz šo informāciju, jāuzsver, ka LPS izmanto nevis pats tirgus dalībnieks Regulas Nr. 995/2010 izpratnē, proti, meitasuzņēmums, bet gan tā mātesuzņēmums šīs regulas 4. panta 2. punkta kopsakarā ar 6. panta 1. punktu izpratnē. Proti, pasākumus, pamatojoties uz visiem šiem LPS elementiem, veic mātesuzņēmums, bet meitasuzņēmumam ir tikai piekļuve šiem elementiem.

43. Kā izriet no šo secinājumu 40. un 41. punkta, šķiet, ka konteksts, kādā ietilpst 4. panta 2. un 3. punkts, kā arī 6. panta 1. punkts, manuprāt, neļauj tirgus dalībniekam atbrīvoties no šī pienākuma, tā izpildi pilnībā nododot jebkurai citai fiziskai vai juridiskai personai. Proti, ievērojot zināmu elastību dažu LPS elementu piemērošanā[18], tirgus dalībniekam saglabājas LPS izmantošanas pienākums, kas aprakstīts šo secinājumu 25., 26. un 34. punktā, kas nozīmē proaktīvu rīcību no tirgus dalībnieka puses.

44. Šajā gadījumā meitasuzņēmums, kas autonomi veic komercdarbību, saskaņā ar Regulā Nr. 995/2010 noteikto sistēmu nevar nodot lēmuma pieņemšanu un, vispārīgāk, proaktīvu rīcību, piemēram, riska novērtēšanu un riska mazināšanas pasākumu pieņemšanu, savam mātesuzņēmumam, kas arī veic autonomu komercdarbību. Proti, šī sistēma uzliek tirgus

[17] Mans izcēlums.

[18] Skat. šo secinājumu 32. un 33. punktu.

dalībniekam – šajā gadījumā šim meitasuzņēmumam – pienākumu pielāgot savu rīcību, lai novērstu nelikumīgi iegūtu kokmateriālu vai no tiem izgatavotu koka izstrādājumu pirmo laišanu iekšējā tirgū.

45. Tomēr jāpiebilst, ka Regulā Nr. 995/2010 tirgus dalībniekam ir paredzēta iespēja tikt atbrīvotam no pienākuma regulāri uzturēt un izvērtēt LPS, ar nosacījumu, ka tas izmanto LPS, ko izveidojusi pārraudzības organizācija [19]. Taču no konteksta, kurā ietilpst šīs regulas 4. panta 2. un 3. punkta, kā arī 6. panta 1. punkts, skaidri izriet, ka šis atbrīvojums attiecas tikai uz šo vienu regulāras uzturēšanas un izvērtēšanas pienākumu. Savukārt pienākums izmantot LPS tirgus dalībniekam joprojām ir uzlikts [20].

46. Regulas Nr. 995/2010 8. pantā, kā norādīts tā nosaukumā, ir reglamentētas pārraudzības organizācijas, un tajā ir paredzēts, ka tās var uzņemties uzturēt un izvērtēt savu LPS, kas tiek nodota tirgus dalībnieka rīcībā. Šī panta 2. punktā ir izvirzīti īpaši nosacījumi organizācijai, lai tā varētu lūgt to atzīt par pārraudzības organizāciju [21]. Stingra LPS uzturēšanas un izvērtēšanas funkciju regulēšana, ko veic kāds cits subjekts, nevis pats tirgus dalībnieks, izriet no atbildības, kas saistīta ar šo uzdevumu – nodrošināt, ka izmantotā metode liedz pirmo reizi laist iekšējā tirgū nelikumīgi iegūtus kokmateriālus vai no tiem izgatavotus koka izstrādājumus. Šī pieeja ir pamatota ar to, cik liela nozīme tiek piešķirta aizsardzībai pret nelikumīgu ieguvi. Turklāt minētā 8. panta 1. punktā noteikts, ka organizācijām ir jāpārbauda, vai tirgus dalībnieki pareizi izmanto to LPS, un jārīkojas, ja LPS tiek izmantota nepareizi.

47. Šajā ziņā būtu jāapsver, vai izskatāmajā lietā var konstatēt analoģiju starp pārraudzības organizāciju un mātesuzņēmumu, kas uztur un izvērtē LPS, kuru izmanto tā meitasuzņēmums [22]. Protams, praktiski nevar izslēgt, ka jebkura vienība sabiedrību grupas iekšienē, ņemot vērā šīs grupas finanšu intereses, varētu izveidot LPS un piešķirt tā izmantošanas tiesības citai tās pašas grupas vienībai, vienlaikus uzņemoties šīs LPS uzturēšanu un izvērtēšanu, tāpat kā to darītu pārraudzības organizācija. Tomēr ir svarīgi, lai prasības, kas izvirzītas pirmajai minētajai vienībai, nebūtu zemākas par prasības, kas Regulas Nr. 995/2010 8. panta 2. punktā paredzētas organizācijām, kuras vēlas tikt atzītas par pārraudzības organizācijām.

48. Varētu pamatoti šaubīties par to, vai sabiedrību grupas iekšienē vienība – kurai, ņemot vērā tās kompetenci un spēju, būtu atļauts uzturēt un izvērtēt LPS, kā to darītu pārraudzības organizācija, – faktiski paziņotu kompetentajām iestādēm par jebkuru būtisku vai atkārtotu pārkāpumu, ko pieļāvusi šīs grupas vienības, kurām tā piešķīrusi tiesības izmantot šo LPS [23]. Vēl nedrošāk ir tas, ka šīs vienības ietilpst tajā pašā ekonomiskajā vienībā, jo šajā grupā pastāv ciešas saites. Proti, šāda paziņošana kompetentajām iestādēm *in fine* varētu izraisīt sankciju, kas var ietekmēt šīs vienības finanšu intereses kopumā. Šādos apstākļos tas, ka tiktu atzīts, ka šajā gadījumā mātesuzņēmums var uzturēt un izvērtēt sava meitasuzņēmuma LPS, pēc komerciālās peļņas gūšanas loģikas var izraisīt ar Regulu Nr. 995/2010 izveidotās sistēmas apiešanu.

[19] Regulas Nr. 995/2010 4. panta 3. punkts.

[20] Proti, kā noteikts Regulas Nr. 995/2010 8. panta 1. punkta a) apakšpunktā, pārraudzības organizācija "uztur un regulāri izvērtē [LPS], kā izklāstīts 6. pantā, un dod tirgus dalībniekiem tiesības to izmantot".

[21] Būtībā runa ir par nosacījumiem, kas saistīti ar juridiskās personas statusu un likumīgu iedibinājumu Savienībā, pilnvarām un spēju veikt konkrētas funkcijas, kā arī jebkāda interešu konflikta neesamību savu funkciju izpildē.

[22] Ar nosacījumu, ka šāda izmantošana šo secinājumu 25., 26. un 34. punktā aprakstītajā nozīmē ir konstatēta.

[23] Saskaņā ar Regulas Nr. 995/2010 8. panta 1. punkta b) apakšpunktā pārraudzības organizācijām uzliktajiem pienākumiem.

49. Papildus, ja meitasuzņēmums izmanto pārraudzības organizācijas izveidotu LPS, lai gan tā izmantošanas tiesības ir piešķirtas tā mātesuzņēmumam, uzsvēršu, ka šī situācija ir problemātiska. Proti, ja pārraudzības organizācija atļauj tirgus dalībniekam izmantot LPS, tā uzņemas īpašus pienākumus, kādu tai nav tad, ja šādas vienošanās nav, un, vispārīgāk, ja tai pat nav zināms par šādu izmantošanu. Tādēļ šāda konfigurācija nav saderīga ar sistēmu, kas ieviesta ar Regulu Nr. 995/2010.

C. Teleoloģiskā interpretācija

50. Attiecībā uz teleoloģisko interpretāciju jāatgādina, ka Regulas Nr. 995/2010 mērķis ir apkarot nelikumīgu mežizstrādi un ar to saistītu tirdzniecību [24]. Tādējādi šajā regulā – kā aktā vides aizsardzības jomā – vispārīgāk ir izvirzīti mērķi, kuri atšķiras no šo sabiedrību izvirzītajiem mērķiem.

51. Šajā ziņā jānorāda, ka, lai gan komercdarbībā ir svarīgi spēt veikt pārrobežu darbību, pielāgoties tirgus apstākļiem un atrast komercdarbības iespējas (un no tā izriet interese izveidot sabiedrību grupu, kas ir izdevīga šim nolūkam no ekonomiskā viedokļa), manuprāt, šādiem apsvērumiem tomēr ir maza nozīme vides aizsardzības jomā, uz kuru attiecas šī lieta.

52. Proti, saikne starp vides aizsardzību un sabiedrību attīstību ir jāvērtē tā, lai nevajadzīgi netraucētu sabiedrību izaugsmi iekšējā tirgū. Piemēram, ir jānovērš tas, ka tirgus dalībniekiem tiek uzlikti nevajadzīgi administratīvie slogi jaunu LPS ieviešanai, ja tie jau izmanto sistēmas, kuras atbilst Regulas Nr. 995/2010 prasībām [25]. Tāpat ir būtiski sniegt tehnisku palīdzību maziem un vidējiem uzņēmumiem un veicināt informācijas apmaiņu, lai palīdzētu tiem izpildīt vides pienākumus atbilstoši šai regulai [26]. Tomēr apsvērumi par sabiedrību interesēm, it īpaši finanšu ieguvumi, kādus tās gūst no tās pašas LPS izmantošanas, nekādā gadījumā nevar nedz pārspēt apsvērumus, kas izriet no vides aizsardzības, nedz atbrīvot tirgus dalībniekus no pienākuma veikt likumības pārbaudes atbilstoši minētajā regulā paredzētajām prasībām.

53. Šajā ziņā ar Regulu Nr. 995/2010 ieviestie pasākumi ir paredzēti, lai sasniegtu rezultātu, kas atbilst šajā regulā izvirzītajiem mērķiem. Proti, tirgus dalībnieki "[veic] atbilstīgus pasākumus, lai nodrošinātu, ka iekšējā tirgū netiek laisti nelikumīgi iegūti kokmateriāli un koka izstrādājumi, kas ražoti no šādiem kokmateriāliem, [..] izmantojot pasākumu un procedūru sistēmu, lai mazinātu iespējamību, ka iekšējā tirgū laiž nelikumīgi iegūtus kokmateriālus un no šādiem kokmateriāliem izgatavotus koka izstrādājumus" [27]. Citiem vārdiem, tirgus dalībniekiem savā komercdarbībā ir jāsasniedz precīzs rezultāts, proti, līdz nenozīmīgam jāsamazina risks laist tirgū nelikumīgi iegūtus kokmateriālus un no tiem izgatavotus koka izstrādājumus. Tātad Regulas Nr. 995/2010 4. panta 2. un 3. punktā, kā arī 6. panta 1. punktā noteiktais pienākums veikt likumības pārbaudes ir līdzvērtīgs pienākumam sasniegt rezultātu.

[24] Regulas Nr. 995/2010 31. apsvērums.

[25] Regulas Nr. 995/2010 18. apsvērums.

[26] Regulas Nr. 995/2010 25. apsvērums.

[27] Regulas Nr. 995/2010 16. apsvērums.

54. Pirmkārt, pienākums izmantot LPS ir jāuzskata par izpildītu, ja tirgus dalībnieks, norādīdams, kā tikusi pārbaudīta iegūtās informācijas atbilstība Regulas Nr. 995/2010 6. panta 1. punkta b) apakšpunktā noteiktajiem riska kritērijiem, kā ticis pieņemts lēmums par riska mazināšanas pasākumiem un kā tirgus dalībnieks noteicis riska pakāpi [28], spēj pierādīt, ka šī izmantošana tam ir ļāvusi sasniegt iecerēto rezultātu.

55. Otrkārt, pienākums uzturēt un regulāri izvērtēt LPS, lai sasniegtu iecerētos rezultātus, var tikt uzskatīts par izpildītu, ja ar dokumentāciju, kas ar to saistīta, tiek pierādīts, ka vai nu pats tirgus dalībnieks, vai arī pārraudzības organizācija [29] ir veikusi regulāras pārbaudes, lai pārliecinātos par LPS pareizu darbību saskaņā ar Regulu Nr. 995/2010.

56. Šo secinājumu pastiprina apstāklis, ka par nelikumīgi iegūtu kokmateriālu vai no šiem kokmateriāliem izgatavotu koka izstrādājumu laišanas iekšējā tirgū aizlieguma pārkāpumu ir paredzētas sankcijas, ko nosaka dalībvalstis [30]. Šīs sankcijas attiecas uz tirgus dalībniekiem Regulas Nr. 995/2010 izpratnē, jo tieši uz tiem attiecas šajā regulā noteiktie pienākumi.

57. Tomēr Komisija paskaidro, ka Regulas Nr. 995/2010 izstrādāšanas vēsture liecina par vēlmi saglabāt tirgus dalībniekiem zināmu elastību attiecībā uz LPS izvēli. Proti, no šīs regulas priekšlikuma izriet, ka, lai gan Eiropas likumdevējs sākumā bija vēlējies uzlikt tirgus dalībniekiem stingrāku pienākumu, proti, izveidot LPS [31], likumdošanas procesā šī vēlme tika atmesta, atstājot tirgus dalībniekiem iespēju izvēlēties starp pašiem savu sistēmu, pārraudzības organizācijas nodrošinātu LPS vai trešās personas nodrošinātu sistēmu [32].

58. Manuprāt, šī iespēja izmantot LPS, ko nodrošina trešā persona, kas nav pārraudzības organizācija – šajā gadījumā cita vienība sabiedrību grupas iekšienē –, tomēr nevar atbrīvot tirgus dalībnieku no pienākuma uzturēt un izvērtēt šo LPS, pretēji tam, ko ierosina Komisija. Kā izklāstīts iepriekš [33], šāda interpretācija būtu pretrunā gan attiecīgo tiesību normu formulējumam, gan kontekstam – saskaņā ar kuriem šos pienākumus var uzņemties tikai Komisijas atzītas pārraudzības organizācijas, ko regulāri pārbauda dalībvalstu kompetentās iestādes. No tā izriet, ka likumdevēja mērķis neuzlikt tirgus dalībniekiem pienākumu izveidot LPS nav atspoguļots tā izvēlē atbrīvot tos no pienākuma uzturēt un izvērtēt LPS, ko tie izmanto. Manuprāt, šā mērķa sasniegšana ir jāsaprot kā iespēja izmantot Regulā Nr. 995/2010 paredzētās LPS, piemēram, uzraudzības sistēmas, kas pastāv saskaņā ar valsts tiesību aktiem, vai brīvprātīgus piegādes ķēdes uzraudzības mehānismus, ar nosacījumu, ka šīs sistēmas atbilst šīs regulas prasībām [34], proti, LPS, kurus, ņemot vērā to raksturu, nav izveidojuši tirgus dalībnieki, kuri tās izmanto.

59. Ņemot vērā Regulas Nr. 995/2010 mērķus, šī iespēja nevar tikt saprasta tādējādi, ka tā atstātu iespēju vienkārši piekļūt LPS, ko nodrošina jebkura trešā persona, tostarp tai pašai sabiedrību grupai piederoša trešā persona, kura uztur un izvērtē šo LPS. Turklāt secinājums, ka

[28] Īstenošanas regulas Nr. 607/2012 5. panta 2. punkts.

[29] Attiecībā uz šo pārraudzības organizāciju piebildīšu, ka uz to savukārt attiecas regulāras pārbaudes, ko saskaņā ar Regulas Nr. 995/2010 8. panta 4. punktu veic kompetentās iestādes.

[30] Regulas Nr. 995/2010 27. apsvērums, 4. panta 1. punkts un 19. pants.

[31] Skat. 3. panta 2. punktu Priekšlikumā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai, ar ko nosaka pienākumus tirgus dalībniekiem, kas laiž tirgū kokmateriālus un koka izstrādājumus, COM(2008) 644, galīgā redakcija, 2008. gada 17. oktobris.

[32] Padomes paskaidrojuma raksts par tās nostāju pirmajā lasījumā, starpiestāžu lieta 2008/0198 (COD), 5885/4/10 REV 4 ADD 1.

[33] Skat. šo secinājumu 24.–38. un 40.–49. punktu.

[34] Regulas Nr. 995/2010 4. panta 3. punkta otrais teikums.

meitasuzņēmuma piekļuve pārraudzības organizācijas izveidotai LPS, kuras izmantošanas tiesības ir piešķirtas mātesuzņēmumam, nav pieņemams, ņemot vērā šīs regulas mērķus, kuri jāievēro arī iepriekš izklāstīto iemeslu dēļ [35].

60. Papildus vēlos norādīt, ka iesniedzējtiesa gan atsaucas uz situāciju, kurā ir iesaistīti, pirmkārt, mātesuzņēmums un, otrkārt, tā meitasuzņēmums. Tomēr man šķiet svarīgi – kā jau vairākkārt esmu izklāstījis iepriekš sniegtajā pamatojumā –, ka šajā lietā izdarāmos secinājumus nevajadzētu attiecināt vienīgi uz šo ekonomisko saikni, kas vieno šīs abas vienības. Vispārīgāk tiem ir jāattiecas uz visām esošajām saitēm un konfigurācijām sabiedrību grupās. Proti, Regulā Nr. 995/2010 nav definēts jēdziens "mātesuzņēmums" (vai "meitasuzņēmums"), bet gan ir definēts jēdziens "tirgus dalībnieks", atkarībā no tā veiktās komercdarbības, nevis atkarībā no ekonomiskajām saitēm, kādas tam ir ar citām vienībām. Tādējādi man šķiet, ka juridiski pamatotāk būtu izmantot pieeju, kas stingri neaprobežojas ar saikni "mātesuzņēmums – meitasuzņēmums", lai risinātu aplūkojamo situāciju, it īpaši labas tiesu pārvaldības vajadzībām [36].

61. Visbeidzot, man šķiet, ka elementi, ko esmu izklāstījis iepriekš, ir pietiekami, lai atbildētu uz jautājumu, ko Tiesai uzdevusi iesniedzējtiesa. Tātad nav nepieciešams izskatīt lietas dalībnieku argumentus par to, vai valsts noteikumi likumības pārbaužu jomā ietilpst stingrākos aizsargpasākumos LESD 193. panta izpratnē. Šī analīze man vēl jo mazāk šķiet nepieciešama, ņemot vērā, ka Valsts dienests – kā tas apstiprinājis tiesas sēdē – pārmet Ungārijas *JYSK*, ka tas nav izpildījis tam kā tirgus dalībniekam uzlikto pienākumu, kas paredzēts Regulas Nr. 995/2010 4. panta 2. punktā kopsakarā ar 6. panta 1. punktu.

62. Ņemot vērā iepriekš izklāstīto, uzskatu, ka Regulas Nr. 995/2010 4. panta 2. un 3. punkta kopsakarā ar 6. panta 1. punktu normas ir jāinterpretē tādējādi, ka ar tām nav saderīgs tas, ka tirgus dalībniekam, kas ir sabiedrību grupai piederošs uzņēmums, ir piekļuve šīs regulas 6. panta 1. punktā minētajiem LPS – ko uztur un izvērtē cita tai pašai sabiedrību grupai piederoša sabiedrība vai ko izveidojusi minētās regulas 8. pantā minēta pārraudzības organizācija un ko izmanto šī cita sabiedrība – elementiem. Lai gan nav izslēgta iespēja saņemt zināmu trešās personas palīdzību LPS elementu piemērošanā 6. panta 1. punkta izpratnē, tirgus dalībniekam, veicot šai LPS atbilstošus pasākumus, jārīkojas proaktīvi. Piekļuve LPS elementiem vien nav saderīga ar prasībām, kuras izriet no šīs regulas.

IV. Secinājumi

63. Ņemot vērā iepriekš izklāstītos elementus, ierosinu Tiesai uz *Fővárosi Törvényszék* (Galvaspilsētas Budapeštas tiesa, Ungārija) uzdoto prejudiciālo jautājumu atbildēt šādi:

Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 995/2010 (2010. gada 20. oktobris), ar ko nosaka pienākumus tirgus dalībniekiem, kas laiž tirgū kokmateriālus un koka izstrādājumus 4. panta 2. un 3. punkta kopsakarā ar 6. panta 1. punktu normas

[35] Pienākumi, kas saistīti ar likumības pārbaužu veikšanu, tika vēl vairāk pastiprināti, pieņemot Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2023/1115 (2023. gada 31. maijs), ar ko paredz noteikumus par to, kā Savienības tirgū darīt pieejamas un kā eksportēt no Savienības konkrētas ar atmežošanu un meža degradāciju saistītas pirmpreces un izstrādājumus, un ar ko atceļ Regulu (ES) Nr. 995/2010 (OV 2023, L 150, 206. lpp.), konkrētāk, tās 12. pantā tagad ir paredzēts pienākums tirgus dalībniekiem "izveidot" likumības pārbaužu sistēmas. Kā Komisija apstiprināja tiesas sēdē, saskaņā ar šo jauno regulu tirgus dalībniekiem tiek piemēroti stingrāki likumības pārbaužu pienākumi. Šīs izmaiņas būtībā noteica konstatējums par Regulā Nr. 995/2010 paredzēto noteikumu ierobežoto efektivitāti gan attiecībā uz tirgus dalībniekiem, gan pārraudzības organizācijām.

[36] Šī pieeja nav pretrunā teicienam "one case at a time", bet tās mērķis ir tikai saprast elementus, kuriem ir patiesa juridiska nozīme, lai atbildētu uz Tiesai uzdoto prejudiciālo jautājumu izskatāmajā lietā.

jāinterpretē tādējādi, ka

ar tām nav saderīgs tas, ka tirgus dalībniekam, kas ir sabiedrību grupai piederošs uzņēmums, ir piekļuve šīs regulas 6. panta 1. punktā minētajiem LPS – ko uztur un izvērtē cita tās pašas sabiedrību grupas sabiedrība vai ko izveidojusi minētās regulas 8. pantā minēta pārraudzības organizācija un ko izmanto šī cita sabiedrība – elementiem.